

Lausunto sähköisestä äänioikeusrekisteristä

Kallion seurakunnan seurakuntaneuvosto
04.06.2024 § 70
144/00.01.01/2024

Esittelijä Kirkkoherra, Kallion seurakunta Reina Riikka

Päätösehdotus
Päätetään antaa lausunto sähköisestä äänioikeusrekisteristä.
Päätetään lausunnon sisällöstä liitteen mukaisesti.

Käsittely

Päätös
Päätettiin esityksen mukaan.

Selostus

Kirkkohallitus pyytää seurakunnilta, yhtymiltä sekä hiippakunnilta lausuntoa esitysluonnoksesta, joka koskee kirkkolain ja kirkkojärjestyksen säännösten muuttamista siten, että seurakuntavaaleissa ja kirkkoherran välittömässä vaalissa otettaisiin käyttöön sähköinen äänioikeusrekisteri. Esitys pohjautuu kirkolliskokouksen vuoden 2016 toimeksiantoon.

Lausuntoa pyydetään joukolta seurakuntia ja seurakuntayhtymiä, jotka on valittu satunnaisotannalla. Myös muut kuin ne voivat antaa lausunnon. Kallion seurakunnalta ei ole pyydetty lausuntoa, mutta Kallion seurakunta on tehnyt 13.12.2022 aloitteen hiippakuntavaltuustolle vaalien modernisoinnista, johon sisältyy mm. sähköinen äänioikeutettujen rekisteri.

Ehdotuksen mukaan äänioikeutettujen luettelo seurakuntavaaleissa ja kirkkoherran välittömässä vaalissa ehdotetaan korvattavaksi sähköisellä äänioikeusrekisterillä. Kirkkohallitus perustaisi rekisterin poimimalla kirkon jäsentietojärjestelmästä vaaleissa äänioikeutetut henkilöt ja heitä koskevat tarvittavat tiedot, sekä muodostamalla näistä tiedoista erillisen konekielisen rekisterin. Kirkkohallituksella ja seurakunnan vaalilautakunnalla olisi oikeus itseoikaista äänioikeusrekisterissä olevia tietoja ennen rekisterin tuloa lainvoimaiseksi. Kirkkohallitus oikaisisi tietoja tilanteissa, joissa äänioikeutetuksi merkitty kuolee tai eroaa kirkosta, sekä tilanteissa, joissa henkilö liittyy kirkon jäseneksi äänioikeusrekisterin perustamisen jälkeen.

Äänioikeusrekisteri tulisi lainvoimaiseksi ennen ennakoäänestyksen alkamista. Lainvoimaiseen rekisteriin merkittäisiin kunkin äänestäneen henkilön kohdalle se, milloin ja missä ennakoäänestyspaikassa henkilö on äänestänyt. Ennakoäänestyksen päätyttyä äänioikeusrekisteristä tulostettaisiin vaaliluettelot, joihin otettaisiin vain ne henkilöt, jotka eivät ole käyttäneet äänioikeuttaan ennakoäänestyksessä. Vaalin tuloksen tultua lainvoimaiseksi äänioikeusrekisteristä otettaisiin arkistotulosteet, jonka jälkeen kirkkohallitus hävittäisi äänioikeusrekisterin tiedot.

Helsingin hiippakunnan hiippakuntavaltuusto käsitteli 3.6.2023 Kallion seurakunnan seurakuntaneuvoston ja Helsingin seurakuntayhtymän yhteisen kirkkoneuvoston aloitteita siirtymisestä seurakuntavaaleissa sähköiseen äänioikeutettujen luetteloon ja sähköiseen äänestämiseen. Vaalien järjestämistapa on käytännön kannalta hankala erityisesti suurissa yhtymäseurakunnissa, joissa äänestäjien volyymi on suuri. Suurissa kaupungeissa muuttoliike on vilkasta ja äänestäjien määrä – äänestysprosentin pienuudesta huolimatta – on mittava. Erityisen hankalana on pidetty paperisten äänioikeutettujen luetteloiden käsittelyä, joka tapahtuu manuaalisesti äänestyspaikoilla. Luetteloiden käsittely ja lukeminen tuottavat ongelmia ja niiden päivittäminen on hankalaa.

Hiippakuntavaltuuston pöytäkirjassa todetaan, että vuoden 2022 seurakuntavaaleissa Helsingissä annettiin 27 330 ääntä, joista 15 665 oli ennakoääniä. Äänioikeutettujen luetteloiden manuaalinen käsittely lisää merkittävästi erilaisten inhimillisten virheiden (kirjausvirheet, unohdukset, väärinymmärrykset) mahdollisuutta erityisesti siinä vaiheessa, kun tehdään itseoikaisuja. Suurimmat ongelmat vaaleissa liittyivät äänioikeutettujen luettelon virheisiin, mikä johti epäselvyyksiin äänioikeudesta ja usein myös siihen, että jätettiin äänestämättä kokonaan. Lisäksi pöytäkirjassa katsotaan, että paperisten äänestysluetteloiden käytöstä seuraa vakavia tietoturvariskejä, kun papereita selataan ahtaissa tiloissa, jolloin olan yli kurkkimisen vaara on todellinen. Ongelmallista on myös paperien oikeaoppinen ja tietoturvallinen säilyttäminen ja tuhoaminen. Hiippakuntavaltuusto päätti lähettää aloitteet sähköistä äänioikeutettujen luetteloa koskevilta osin kirkkohallitukselle otettavaksi huomioon asiaa koskevan valmistelun yhteydessä. Nyt asian valmistelu on edennyt lausunтовaiheeseen. Jotta lausunnoissa näkyisi asian positiivinen merkiys ja asian kannatus, on syytä antaa lausunto asiasta.

Lausuntopohja on liitteenä ja se perustuu lähinnä aloitteen huomioihin. Vaalijärjestyksen muutoksessa on tehty nyt asiallinen selvitystyö ja lausunnolla on vain periaatteellinen asiaa kannustava luonne.

Lapsivaikutusten arviointi

Koska seurakuntavaaleissa äänestävät myös alle 16-vuotiaat ja heidän äänestysaktiivisuudellaan on sähköistämällä varmasti positiivinen vaikutus, on asia syytä huomioida myös tästä näkökulmasta.

Lisätiedot

riikka.reina@evl.fi,

Jakelu

Lausunnot pyydetään toimittamaan viimeistään 20.6.2024 sähköisesti osoitteeseen kirkkohallitus@evl.fi.